

LARS AHLIN

Plötslig dimma

Ur *Inga ögon väntar mig* (1944)

Redan klockan sju var samhället insvept i en varm och tät dimma. Ingen hade trott att det skulle bli så varmt igen. Igårkväll hade kvinnorna skyddat rabatter och blomland med filtar och skynken. Men nu var det som om alla fönster i samhällets tvättstugor slagits upp på vid gavel och en smutsig, varm tvättånga trängt ut.

Strax före sju stod fru Johansson i trappan med en bricka på ena knät. Hon såg ut i dimman genom trappfönstret och väntade att få höra klockan slå. Hon var trött. Hon slöt ögonen och lyssnade.

Äntligen slog kyrkklockan. Fru Johansson fortsatte uppför trappan och knackade på hos herr Blomgren i 5-an. Hon kom med te, marmelad och rostat bröd. Hon brukade alltid finna honom sittande i fåtöljen med rökrock och tofflor och med en bok i händerna. Nu stod han framför spegeln fullt påklädd. Han vände sig om mot henne.

– Så förargligt, sa han. Jag har glömt att säga ifrån. Jag ska ut ikväll. Fru Johansson ursäktar väl?

– Föralldel, sa hon.

Hon log mot honom. Det hade hon knappast gjort om det varit någon annan än herr Blomgren. Hon tyckte om honom. Hon tyckte det var en glädje att betjäna honom.

– Fru Johansson ska naturligtvis debitera mig som vanligt, sa han.

– Kommer aldrig ifråga! sa hon och slog ifrån sig med vänstra handen. Nisse vill nog ha det här.

Han gick ut på golvet och tog handskarna som låg på rökbordet och då märkte fru Johansson att han inte alls var som han brukade. Han var alldeles röd i ansiktet och hans ögon blänkte av upphetsning. Han såg ut som ett äpple som spruckit. Om hon inte vetat vad han var av för sort hade hon kunnat tro att han druckit.

– Men kanske fru Johansson vill vara snäll och sätta in ett stort glas mjölk och ett par smörgåsar, sa han.

– Med största nöje, sa hon och försvann.

– Blomgren var så underlig, sa hon till gubben sin, när hon kom ner i köket.

Han gjorde ingen min av att ha uppfattat. Han satt under den väggfasta telefonen med snuggan i mun och tidningen mellan nävarna och väntade på bilbeställning. Han var chaufför, tung i baken och pussig i ansiktet.

– Jag har aldrig sett honom så underlig, fortsatte hon. Han skulle ut. Han brukar ju alltid hålla sig inne om kvällarna. Vem har han att gå till? Kanske nån kund bjudit honom? Vad tror du?

– Hur inihelvete ska jag kunna veta det, skrek han och tog snuggan ur mun och stirrade tjurigt på henne.

Uppe på sitt rum stod Blomgren fortfarande mitt på golvet med ytterkläderna på. Han hade släppt ner handskarna på rökbordet igen. Fru Johansson hade stört honom. När han sett henne hade plötsligt hans vrede runnit av honom som vatten. Jag kan inte göra det! tänkte han nu.

Vad Georg Blomgren alltid fruktat hade hänt idag. Han hade återsett henne. Det var alltså i det här samhället hon slagit ner! Under de senaste åren hade han arbetat igenom många samhällen. I varje samhälle någon gång varje dag hade tanken på att han vid nästa steg skulle möta henne gripit honom. Det hade inte skett förrän idag. Han hade bara sett henne bakifrån, men han hade genast känt igen henne. Han hade känt igen hennes kropp, och han hade känt igen den vita rävboan, som hon hängt över sin ljusblå dräkt. Rävboan hade han själv skänkt henne en gång.

Han hade följt henne steg för steg, och först hade han inte kunnat fatta varför han inte fick gå upp till henne och sticka sin arm under hennes, le mot henne och så bara fortsätta arm i arm. Förr hade han kunnat det. Sånt hade hänt flera gånger. Det hade hänt att han gått och trängts på trottoarer med en mängd likgiltiga, hårda, brådskande kroppar. Ingen bland alla dessa människor hade stått i någon mjukare rapport till honom. Ibland hade det då hänt att en gruvlig känsla besatt honom. Men då! Då hade det hänt ett par gånger att han sett henne strax framför sig. Åh! Hur han levt upp! Hur annorlunda världen blivit! Livet hade på ett ögonblick fått en ny musikalitet. Där gick ju en kropp som visste så mycket om honom. – Han hade gått upp

henne. Han hade stuckit sin arm under hennes, och vid nästa steg hade deras kroppar mjukt glidit in i samma rytm ...

Hur skulle hennes kropp bli nu, om jag försökte? hade han tänkt och skillnaden mellan då och nu hade blivit så tydlig att han inte härdat ut utan stannat. Han hade bara följt henne med ögonen. Just som hon skulle ha försvunnit hade han emellertid fortsatt att gå efter henne, och nu hade vreden för första gången slagit upp i honom som en hård knytnäve. Hur vågar hon bära den vita räven? hade han tänkt. Minns hon då ingenting? Minns hon inte hur det var den dag jag skänkte henne den? Gåvan hade ju blivit liksom ett sigill på deras kärlek.

Han hade gått så snabbt att han kommit alldeles bakom henne. Det var nära att han rusat ända fram, att han rivit räven av henne och slitit sönder den. Men en klok sida av vreden hade hindrat honom. Vänta! hade han plötsligt tänkt. Inte än. Inte här på öppen gata. Vänta till ikväll.

Han hade lytt. Han hade bara följt henne steg för steg. Nu visste han var hon hade sitt nya hem.

I fyra år, nej, i hela sitt liv hade Georg Blomgren varit snäll. Det hade alltid stått liksom en sfär av god tystnad och svalka omkring honom. Hans bleka, stilla ansikte med de tunna läpparna, den smala näsan och de blida, grå ögonen kunde endast bli ett instrument för nerdämpade och behärskade känslor – om det inte skulle förstöras och upphöra att vara sig självt. Han hade aldrig hävdats sig. Han hade tonat ner sina önskningsar. Han hade gått omkring bland människorna

och förstått dem, men detta förstående hade nästan kostat honom hans eget innehåll. Åtminstone kände han så nu. Han tyckte att han inte levat. Han smakade ingenting. Han hade ingen färg. När hon lämnat honom hade han rusat genom deras lilla våning hela natten och skrikit, men sedan hade han tänkt: Jag måste förstå henne. Han hade legat i sängen med kläderna på och tänkt: Hennes steg är nog inte så obegripligt i själva verket. – Varje dag sedan hade han tänkt samma sak.

Idag för första gången efter skilsmässan hade han känt att han inte ville förstå längre. När han sett den vita rävsvansen svänga över hennes högra höft, hade han plötsligt avskytt sin beskedlighet och törstat efter hämnd. Vreden hade fyllt honom. Den hade ställt honom på fötter och gjort att han känt en styv ryggrad. Den hade skänkt honom några underbara, röda timmar, då han suttit i fåtöljen på 5-an och planerat sin hämnd.

Men nu hade fru Johansson stuckit hål på hans vrede med sitt runda, goda väsen. Nu kände han bara en stor tomhet inom sig och ett lätt sus kring tinningarna. Det var som om han upphört att existera till nittio procent. Vreden hade gett honom en så stark smak att han inte kunde känna det som var svagare.

Sakta gick han mot fönstret, lättade på rullgardin och såg ut i dimman. Nej, jag ska ingenting göra, tänkte han. Jag klär av mig och reser med första tåget i morron.

Han släppte ner gardin, gick tillbaka ut på golvet, tog av sig hatten och knäppte upp rocken. Då han slöt ögonen såg han henne igen. Han såg henne som han sett henne gå i det strålande solskenet idag. Han såg hennes vrister, hennes ben, hennes rygg, hennes hatt.

Han såg den blå dräkten och den vita räven. Hur kunde hon ha den vita räven på sig! tänkte han igen och plötsligt rann vreden tillbaka. Han kände att han måste, att han äntligen måste handla. Han måste göra något som gick emot hans egen natur.

Han knäppte rocken igen med hårda fingrar och tog åter hatten på. Så kände han efter om pappkartongen fanns innanför rocken. Jo. Hans mun grinade till när han kände den. Så gick han. Så dök han in i dimman. Hans kropp var så lätt. Viljan bar honom, och driften och vreden löpte som två röda hundar bredvid honom. Jag ska vara jävlig, tänkte han. Jag ska vara förbannat jävlig. Hans ögon hade blivit stela och stirrande, hypnotiserade av den härliga vreden.

När han kommit innanför grinden tog han fram kartongen. Han gick upp till dörren och ringde på. I sista minuten kom han ihåg att han borde dölja sig så mycket som möjligt. Han slog därför upp rockkragen och drog ner hatten i pannan. Det var den andre som öppnade. Han sträckte fram sin kartong mot honom.

DÖVSTUM, stod det på den, VAR VÄNLIG GIV EN FATTIG DÖVSTUM MAT.

– Jag vet inte, sa den andre men svalde orden då han mindes att en döv inte kan höra. Han gjorde istället några gester och försvann. Blomgren steg in i tamburen. Nu skulle han jävlas! Nu skulle han realisera vad han suttit och kokat ihop i fåtöljen ikväll! Han skulle riva sönder deras idyll! Han skulle vara rå och väcka en vanvettig skräck hos dem! Han skulle påminna dem vad deras lycka kostat honom av lidande och ångest!

Han stannade inte i tamburen utan fortsatte strax efter den andre. Han gick på tå. Han gick stel och spänd som om han gått på lina. Han ställde sig bakom ett draperi, och fortfarande levde vreden härligt och hårt i honom. Han kände sin ryggrad. Han kände sin starka rygg!

– Det är en dövstum karl därut och tigger mat, hörde han den andre säga. Har du något att ge honom?

Han hörde inte vad hon svarade, ty han fick just syn på den vita rävboan som låg över en stolsrygg. Han grep den och med ett hårt ryck hade han rivit loss svansen. Något egendomligt hände hans kropp i samma stund. Det var som om någon tagit honom i benen och lyft honom en aning. Det var som om han fått en ny känslighet: en känslighet som kunde förnimma kosmos rörelser förstorat och förstärkt. Han kände hur rummet rörde sig. Han kände hur golvet gled mot honom. Han hade blivit hysterisk. Han skrattade gällt och genomträngande. Han höll upp den sönderrivna räven ovanför sitt huvud och rusade in i rummet. Han kom in trots att golvet gled mot honom. Han kom in tack vare sina planer, som han nu kastade som landgångar över en gungande myr.

– Stilla där! skrek han. Stå förbannat stilla!

Han slängde räven under vänstra armen och körde handen i fickan och det skulle föreställa att han hade en revolver där. Dom hade väl läst deckare eller sett nån thriller av Hitchcock så dom visste vad det betydde.

Han stod stadigt på sin landgång och stirrade på dem med ögon lika stela och onaturliga som rävens ögon av glas. Vad skulle ske? Hur skulle dom reagera?

De två sa ingenting. Den andre hade bara blixtnabbt lagt sin arm över hennes axlar. Båda stirrade de på honom. Den andres blick brydde han sig inte om. Han såg honom bara som en skugga bredvid henne. Men hennes ögon ville han se. När han mötte dem hände det något han inte väntat. Det slog inte ut någon rädsla ur hennes ögon, bara en förvånad sorg levde fram. Det kom något ljumt och milt till hans egna ögon med hennes blick. Det var som om blicken baddat honom med svalt, mjukt vatten. Stelheten lossnade. Hypnosen vek undan. Det kändes som om hans ryggrad, vredens stadiga, manliga ryggrad, rullats ihop och rullats ur honom bakåt. Hans kropp mjuknade upp och han kände att svett droppade fram i pannan.

Vad ska jag göra? tänkte han och visste plötsligt ingenting. Landgången under hans fötter hade försvunnit. Han stod på golvet. Han stod mitt i verkligheten. Vreden hade slocknat och lämnat honom i sticket. Vad var det han funderat ut när han suttit i fåtöljen på 5-an? Det var mera. Det var vansinnigt mycket mera. – Han kunde inte komma ihåg det nu. De röda hundarna hade slutat flämta i hans öron. Först nu förstod han i vilken oerhört förnedrande situation han stod. Vad hade egentligen skett? Hur hade han bringats hit? Hur hade han kunnat rusa rakt in i denna oerhörda grotesk? Och hur skulle han kunna komma ur den?

Han tyckte luften omkring honom stelnat till. Han intog fortfarande samma löjliga attityd. Han kom inte ur den. Det var som om han rusat mot ett fönster och fastnat i glaset. Han kände en fruktansvärd, förnedrande smärta. Svetten rann nerför hans ansikte.

Hans underkläder blev våta på några sekunder. Men han kunde inte ändra sin kropp. För i vilken annan attityd skulle han väl rädda sig? Hur skulle han bära sig åt för att återvinna sin egen och deras aktning? Han begrep det inte. Han stod fortfarande och lekte revolver med handen i fickan. Han stod framåtlutad med böjda knän, och den vita räven hade han under armen.

Då lämnade hon den andre och gick mot honom.

– Är du sjuk, Georg? sa hon.

Äntligen kunde han röra sig. Han gick baklänges steg för steg som hon tog steg för steg framåt. Plötsligt svängde han om och rusade ut.

Han sprang genom den varma dimman bort till Johanssons pensionat. Vid varje steg mötte han något nytt, men han kunde inte uppleva det. Han kunde bara uppleva den förnedrande situation han nyss lämnat utan att lämna. Han hade fastnat i den som i ett fönster.

Hela natten låg han vaken. Han låg stel och orörlig med kläderna på, fångad i detta fönsterglas. Först när den första ljusningen tänt rummet såg han sig omkring. Då upptäckte han att han fortfarande hade den vita rävboan under vänstra armen. Han tog den till sitt ansikte och skyldde det. Han pressade den vita pälsen emot sig. Han pressade hennes doft mot sina ögon och kinder. Det är ju bara det att jag vill ha dig, tänkte han. Det är ju bara det att jag vill att du ska älska mig ...

Klockan halv nio kom fru Johansson som vanligt med morronkaffet. Georg Blomgren hade hunnit riva till lite i sin säng så hon skulle tro att han legat. Han stod vid

fönstret när hon kom och kände det svårt att se på henne. Han vände sig bara till hälften mot henne och sa:

– Jag måste resa idag. Fru Johansson kanske kan göra iordning räkningen.

– Ska herr Blomgren redan resa ifrån oss, sa fru Johansson och blev verkligt ledsen. Vi kanske får se herr Blomgren här nästa år igen?

– Vad vet vi om nästa år? sa han och såg genom fönstret hur intensivt astrarnas och dahliornas färger glödde i morgonsolen.

När fru Johansson kom ner i köket såg hon misslynt på sin man, som efter vanligheten satt under telefon och väntade.

– Nu förlorar jag herr Blomgren också, sa hon. Jag har knappast haft nån gäst som han. Han viker alltid ihop sina pyjamas varje morron. Spegeln ovanför tvättfatet stänker han aldrig ner. Aldrig spiller han tobak eller pipolja på ens dukar, och aldrig behöver man finna påsar med skamligt innehåll efter honom i kakelugnen.

– Tjata inte så förbannat om den där lilla bleka karln, sa Johansson och spottade ut pipolja på golvet.

Fru Johansson hörde inte vad han sa. Hon stod och tryckte magen mot diskbänken och tänkte att det måste ha hänt Blomgren någonting. Men vad? I morse hade han också sett ut som ett sprucket äpple i ansiktet, ja, precis som ett äpple som dunsat ner på ett hårt ställe och spräckts. Igårkväll hade han sett ut som en sprucken Jonathan, i morse som en sprucken Astrakan.